

Areszt Śledczy
ul. Trybunalska 16
58-100 Świdnica
tel. 074/854-93-00 fax. 074/854-93-02

Świdnica dn. 12.07.2013 r.

WPL. 2013-07-17 PW

ZAL. NR 1546327

DP - 504/326/2013 6029/13

RPO-425257/13

Biuro

Rzecznika Praw Obywatelskich

Biuro Pełnomocnika Terenowego

ul. Wierzbowa 5

50-056 Wrocław

Sygn. sprawy : RPO-725257-XX-720.5/13/NK

W nawiązaniu do otrzymanego raportu z wizytacji Krajowego Mechanizmu Prewencji w Areszcie Śledczym w Świdnicy i zawartymi w nim rekomendacjami, poniżej przedstawiam wyjaśnienia dotyczące podnoszonych kwestii.

Rekomendacja I.1.

Pierwszą rekomendację przyjmujemy, chociaż należy zaznaczyć, że w Areszcie Śledczym w Świdnicy przez cały czas są realizowane wszystkie zapisy znajdujące się w art. 110 § 2h KKW. Wszakże faktycznie realizacja tych czynności była nieprecyzyjnie dokumentowana. Aby w pełni zapewnić realizację dodatkowych uprawnień osadzonych, o których mowa w wymienionym artykule, dokonano zmian w druku zarządzenia dyrektora jednostki o umieszczeniu osadzonego w celi niespełniającej kodeksowej normy powierzchni. Wprowadzono w nim informację o treści tego artykułu i tym samym przysługujących osadzonym dłuższych o pół godziny spacerach, a także dodatkowych zajęciach kulturalno-oświatowych i sportowych. Natomiast w celu prawidłowego dokumentowania realizacji tych uprawnień poleciłem zamieszczać precyzyjne zapisy w „Książce ruchu osadzonych”, prowadzonej przez funkcjonariuszy działu ochrony. Z kolei w odniesieniu do zajęć kulturalno-oświatowych, potwierdzeniem ich realizacji będą dodatkowe imienne wykazy.

Rekomendacja 1.2.

Na dzień dzisiejszy, z uwagi na znaczne utrudnienia w kwestii pozyskania dodatkowych etatów, nie ma możliwości zwiększenia obsady etatowej jednostki, aby w ramach działu penitencjarnego pełniło służbę dwóch psychologów. Wygospodarowanie etatu psychologa, w ramach posiadanych już w jednostce, także jest niemożliwe ze względu na optymalną liczbę funkcjonariuszy w innych działach i brak możliwości wykonania ruchów kadrowych. Obecnie pojemność aresztu wynosi 303 miejsca, a zatem zgodnie z wytycznymi Centralnego Zarządu Służby Więziennej, określającymi przydział jednego psychologa na 200 osadzonych świdnicka jednostka powinna zatrudniać dwóch takich funkcjonariuszy. W związku z tym nieustannie czynimy starania o dodatkowy etat psychologa, ale wobec trudnej sytuacji finansowej więziennictwa, jego uzyskanie jest niezmiernie trudne.

Pragnę jednakże nadmienić, że psycholog tutejszego aresztu posiada bardzo wysokie kwalifikacje zawodowe i doświadczenie, które pozwalają na zaspokojenie potrzeb jednostki w tej materii. Ponadto zaznaczam, że opieka psychologiczna wobec osadzonych sprawowana jest nieprzerwanie, ponieważ podczas nieobecności etatowego psychologa zastępstwo pełni osoba cywilna, zatrudniona w ramach umowy-zlecenia.

Jednocześnie chciałbym zapewnić, że jeśli tylko pojawi się możliwość zatrudnienia nowego psychologa zostanie to natychmiast uczynione.

Rekomendacja 1.3.

W odniesieniu trzeciej rekomendacji informuję, że w trzeciej dekadzie kwietnia 2013 roku, zgodnie z planowanym już wcześniej generalnym remontem cel przejściowych, po zabezpieczeniu odpowiednich środków finansowych, które były konieczne m.in. do zakupu farby, tynku, płytek ceramicznych, artykułów sanitarnych, rozpoczęto prace remontowe.

W połowie maja 2013 r. cele nr 13, 14 i 15 zostały kompleksowo wyremontowane. Natomiast jeszcze w miesiącu grudniu 2012 r. przeprowadzono remont celi przejściowa nr 12. W każdym z tych pomieszczeń wykonano nowe posadzki z płytek ceramicznych, założono nowe oświetlenie, gniazda telewizji kablowej i kontakty oraz przetłączniki. Natomiast na ścianach położono tynki gipsowe, a następnie wykonano nań nową powłokę malarską. Ponadto sprzęt kwaterunkowy wymieniono na nowy lub odremontowano. Obecnie stan tych cel, a także wyposażenia jest wyjątkowo dobry.

Rekomendacja 1.4.

Zgodnie z sugestiami podjęto działania zmierzające do odpowiedniego wyposażenia cel mieszkalnych. We wszystkich miejscach zakwaterowania osadzonych uzupełniono szafki i lustra. Natomiast głośniki przez cały czas są regularnie remontowane i umieszczane w kolejnych celach. Należy przy tym podkreślić, że wszystkie te sprzęty są wyjątkowo często

niszczone przez samych osadzonych i dlatego administracja jednostki nie jest w stanie na bieżąco usuwać zniszczeń czy wad.

Rekomendacja 1.5.

Elementy bezpośrednio zagrażające zdrowiu lub życiu osadzonych zostały usunięte jeszcze w trakcie wizytacji jednostki przez przedstawicieli RPO. W trybie natychmiastowym zabezpieczono wystające ze ścian kable elektryczne i wyłączniki światła w celach mieszkalnych oraz przejściowych.

Rekomendacja 1.6.

Jeszcze w trakcie wizytacji przedstawicieli RPO usunięto wystający pręt z łózka w celi przejściowej nr 15.

Rekomendacja 1.7.

Odnosząc się do następnej rekomendacji pragnę poinformować, że w 2013 r. z budżetu jednostki zakupiono 24 łózka z drabinkami i barierkami, spełniające wszelkie normy bezpieczeństwa. Łózka zostały przydzielone na wyposażenie cel wieloosobowych na oddziale B aresztu. Niestety zamówienie większej liczby takiego sprzętu uniemożliwił wyjątkowo skąpy budżet placówki. Jednak, aby pomimo to zapewnić wszystkim osadzonym właściwy poziom bezpieczeństwa podjęto decyzję, że we wszystkich 98 celach dwuosobowych pawilonów A i B łózka będą rozstawiane wyłącznie obok siebie. Natomiast w celach wieloosobowych pawilonu B w przypadku konieczności korzystania z piętrowych łóżek będą wykorzystywane przede wszystkim te nowo zakupione, z drabinkami. W kolejnych latach, w miarę możliwości finansowych, planujemy kupno kolejnych łóżek z drabinkami i barierkami, aż do całkowitego uzupełnienia wyposażenia cel wieloosobowych w tego typu łózka.

Rekomendacja 1.8.

W odpowiedzi na ósmą rekomendację informuję, że jednostka nie ma możliwości zmniejszenia pojemności cel wieloosobowych z uwagi na obowiązujące przepisy. Aby pomimo to zrealizować rekomendację dyrektor aresztu wydał polecenie, by cele wieloosobowe wykorzystywać w pełni, w ostatniej kolejności, a następnie w miarę przybywania wolnych miejsc, zmniejszać liczbę rozmieszczonych w nich osadzonych. Powinno to przyczynić się do zmniejszenia, chociażby czasowego, załadunku cel wieloosobowych. Jednakże należy przy tym zaznaczyć, że obecne przepisy nie regulują maksymalnej liczby osadzonych mogących pozostawać jednocześnie w jednej celi mieszkalnej. Ponadto w świdnickiej placówce pomieszczenia te spełniają wszelkie standardy,

a ich powierzchnia jest dostosowana do liczby osadzonych, aby każdy zgodnie z KKW miał zagwarantowane przynajmniej 3m². Natomiast odpowiednia selekcja i dobór osadzonych przebywających w tych pomieszczeniach nie wpływa ujemnie na ich proces resocjalizacji i zapobiega wzajemnej demoralizacji.

Rekomendacja 1.9.

W Areszcie Śledczym w Świdnicy prace remontowe w celach mieszkalnych są prowadzone regularnie od wielu lat. *Nota bene* na przełomie 2007 i 2008 r. wyremontowano kompleksowo wszystkie cele mieszkalne. Wtedy do każdej z nich została doprowadzona nowa instalacja wodociągowo-kanalizacyjna i dodatkowo uzupełniono tynki, a następnie każde pomieszczenie odmalowano. Uzupełniono również ubytki w parkietach, a wszystkie miejsca sanitarne dla ułatwienia utrzymania czystości i zapewnienia właściwych warunków higieny wyłożono płytkami glazurowanymi. Jednak wyjątkowo wysoki poziom dewastacji sprawił, że już po około dwóch latach większość cel była zniszczona i wymagała ponownego remontu. Obecnie każdego miesiąca sukcesywnie są remontowane, przynajmniej po dwie lub trzy cele. W 2013 r. wyremontowano już 15 cel mieszkalnych, spośród 22 zaplanowanych na przełomie całego roku, co stanowi ponad 20% wszystkich cel w areszcie. Warto odnotować, że prace te są prowadzone dzięki dużemu zaangażowaniu funkcjonariuszy, pomimo niezwykle skromnych środków budżetowych, jakimi dysponuje jednostka. Znacznym utrudnieniem jest także utrzymujące się przez większość czasu wysokie zaludnienie aresztu, co nie pozwala na wyłączenie pomieszczeń na przynajmniej kilka dni.

Rekomendacja 1.10.

W odniesieniu do kolejnej rekomendacji należy podkreślić, że Areszt Śledczy w Świdnicy organizując osadzonym ciepłą kąpiel, przynajmniej raz w tygodniu wypełnia obowiązujące w tym zakresie regulacje prawne. Ponadto w jednostce, dla przynajmniej kilkudziesięciu osadzonych, jest realizowana druga dodatkowa kąpiel, która zazwyczaj odbywa się ze względów zdrowotnych. Jednak administracja aresztu dopuszcza także wiele innych przyczyn, dzięki którym osadzeni mają prawo skorzystać z kąpieli więcej, aniżeli jeden raz w tygodniu. Najczęściej korzystają z tego skazani zatrudnieni oraz uczestniczący w różnego rodzaju zajęciach i kursach. Ponadto w pięciu dużych celach, gdzie może być zakwaterowanych 51 osadzonych znajdują się zamontowane prysznice, z których skazani mogą korzystać praktycznie każdego dnia. Dodatkowo w każdej celi jest udostępniona ciepła woda, która także znacznie ułatwia utrzymanie właściwego poziomu higieny. Rozważamy możliwość wprowadzenia drugiej kąpieli w tygodniu, biorąc także pod uwagę słuszne argumenty wizytujących, jednakże na dzień dzisiejszy z uwagi na ograniczenia etatowe nie jesteśmy w stanie tego wdrożyć.

Rekomendacja 1.11.

Zgodnie z jedenastą rekomendacją, podczas przyjmowania do aresztu nowych osadzonych z widocznymi ograniczeniami ruchowymi, prowadzona jest wnikliwa analiza poświęcona możliwości ich pobytu i funkcjonowania w świdnickiej jednostce. Wstępnej oceny dokonują przede wszystkim lekarze służby zdrowia, którzy weryfikują stan zdrowia osadzonych.

Rekomendacja 1.12.

W oparciu o rekomendację, w łaźni aresztu została zamontowana specjalna poręcz, umożliwiająca osobom niepełnosprawnym podtrzymywanie podczas kąpieli. Z pewnością będzie to ułatwienie dla wielu osadzonych w trakcie czynności higienicznych.

Rekomendacja 1.13.

W kolejnej rekomendacji zwrócono uwagę, aby posiłki przeznaczone dla osadzonych korzystających z diet były przygotowywane zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami zdrowego żywienia. Minister sprawiedliwości w rozporządzeniu z dnia 2 września 2003 r., w sprawie określenia wartości dziennej normy wyżywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych określił wykaz produktów zabronionych w diecie lekkostrawnej oraz cukrzycowej, dlatego przy przygotowywaniu jadłospisów dla diet nie stosuje się produktów w nim określonych, a więc m.in.: mięsa i wędlin tłustych, podrobowych, konserw itd.

Rekomendacja 1.14.

W odpowiedzi na czternastą rekomendację trzeba podkreślić, że w oparciu o rozporządzenie ministra sprawiedliwości z dnia 2 września 2003 r., w sprawie określenia wartości dziennej normy wyżywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych, wartość dzienna normy wyżywienia powinna zawierać nie mniej niż 2800 kcal w artykułach żywnościowych dla osadzonych w wieku do chwili ukończenia 18 roku życia, a dla pozostałych nie mniej niż 2600 kcal. Procentowa zawartość składników odżywczych, obejmująca wartość dzienną, powinna wynosić w posiłkach odpowiednio: białko – 10-15 %, tłuszcze – poniżej 30%, węglowodany – 50-65%. Natomiast wartość dzienna, poza ziemniakami, powinna obejmować co najmniej 300 g warzyw.

Analiza szczegółowa jadłospisów przewidzianych na czas kontroli przedstawia się następująco:

Lp.	Data	Norma/dieta	kcal	Białka [%]	tłuszcze [%]	węglowodany [%]	Warzywa [g]
1	20.02.2013	P	3330	11,8%	26,4%	62,8%	510
		L-dieta lekkostrawna	3441	12,9%	23,1%	64,9%	475
		Norma wegetariańska	3873	14,4%	22,1%	63,8%	630
		Norma wyznaniowa	3441	12,9%	23,10%	64,9%	475
2	19.02.2013	P	2800	13,8%	28,9%	58,2%	355
		L-dieta lekkostrawna	3221	15,0%	22,5%	63,6%	400
		Norma wegetariańska	3306	14,3%	22,0%	64,8%	400
		Norma wyznaniowa	3306	14,3%	22,0%	64,8%	400

Zgodnie z przedstawioną analizą, jadłospisy przygotowywane w Areszcie Śledczym w Świdnicy spełniają wymagania, które zostały określone w przywoływanym rozporządzeniu. Przygotowane według nich posiłki posiadają odpowiednią kaloryczność, natomiast procentowa ilość składników odżywczych mieści się w normie wskazanej w tym akcie prawnym. Wykorzystywany do sporządzania jadłospisów program komputerowy „Mapi-jadłospis” pozwala na prawidłowe zaplanowanie posiłków i przestrzeganie norm żywnościowych zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Rekomendacja 1.15.

Piętnasta rekomendacja została zrealizowana na początku lipca 2013 r. Aby zapewnić osadzonym możliwość schronienia przed opadami atmosferycznymi podczas spacerów, zostały zainstalowane w jednostce na każdym placu spacerowym daszki z materiału typu „pleksiglas” zasłaniające przed opadem część placu.

Rekomendacja 1.16.

Konwojowanie osadzonych, w różnych celach, do placówek zlokalizowanych poza areztem pozostaje zawsze szczegółowo zaplanowane, ze względu na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa osadzonym i funkcjonariuszom oraz uniemożliwienie ucieczki. Wiele uwagi poświęca się również właściwemu traktowaniu osadzonych w czasie pobytu poza jednostką. Przed każdorazowym konwojem dokonuje się wnikliwej analizy, uwzględniając przede wszystkim miejsce docelowe, charakterystykę osadzonego i cel konwoju. W przypadku ceremonii pogrzebowych, ze względu na szacunek dla zmarłej osoby,

jak i jej rodziny, a w tym także osadzonego zazwyczaj zezwala się osadzonemu na korzystanie z własnej odzieży. Jeżeli jednak względy bezpieczeństwa przemawiają przeciwko temu, skazany lub tymczasowo aresztowany jest konwojowany w odzieży skarbowej, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami prawnymi i innymi wytycznymi. Z podobnych względów, zwłaszcza z uwagi na duży ruch w poza więziennych palcówkach służby zdrowia, jak i innych tego typu ośrodkach, osadzeni korzystają z odzieży skarbowej. W ostatnich latach praktyka ta, pomimo pewnych niedogodności, jest raczej dobrze postrzegana przez samych osadzonych, o czym może świadczyć brak skarg osadzonych dotyczących konwojowania.

Rekomendacja 1.17

Odnosząc się do rekomendacji dotyczącej umożliwienia rozmów telefonicznych tymczasowo aresztowanych z obrońcą uprzejmie informuję, że do czasu zmiany obowiązujących przepisów art. 217 c KKW, nie będziemy zezwalać tymczasowo aresztowanym na korzystanie z aparatu telefonicznego oraz innych środków łączności przewodowej i bezprzewodowej. Ustawodawca w tej dziedzinie nie zastosował żadnych wyłączeń. Administracja jednostki musi w tej kwestii postępować zgodnie z obowiązującym prawem, a zakaz korzystania z aparatu telefonicznego wynika z konieczności zapewnienia realizacji głównego celu tymczasowego aresztowania, jakim jest zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania karnego. Nie można też nigdy mieć pewności, czy nawet jeśli telefon odbierze obrońca tymczasowo aresztowanego, to on dalej prowadzić będzie rozmowę czy osoba nieuprawniona. Ponadto, umożliwienie kontaktu telefonicznego z obrońcą, bez poinformowania organu dysponującego o takim fakcie, mogłoby naruszyć uprawnienia tego organu, wynikające z przepisu art. 215§1 KKW i art. 73 §2 i 3 KPK w zakresie zastrzeżenia obecności swojej lub uprawnionej przez niego osoby podczas widzenia z obrońcą, a także kontroli korespondencji podejrzanego z obrońcą w okresie do 14 dni od daty tymczasowego aresztowania.

Ponadto kontakt korespondencyjny i osobisty osadzonych z ich pełnomocnikami odbywa się w areszcie w sposób płynny i nie bywa przedmiotem skarg tymczasowo aresztowanych.

Rekomendacja 1.18.

Zgodnie z art. 138 §1 pkt 2 KKW, jedną z nagród przyznanych skazanemu jest „zezwolenie na widzenie bez osoby dozoru”. Zatem zapis wyraźnie odnosi się do osoby funkcjonariusza i nie wyklucza możliwości monitorowania pomieszczenia przez system telewizyjnego monitoringu wewnętrznego. Natomiast w pomieszczeniu, z którego korzystają skazani wraz z osobami odwiedzającymi w ramach nagrody z art. 138 § 1 pkt 3 KKW nie stosuje się monitoringu. Jednakże należy uwzględnić, że zastosowanie, nawet w tym pomieszczeniu, systemu telewizyjnego monitoringu jest możliwe i ustawowo dopuszczalne

ponieważ zgodnie z art. 73a § 8 KKW o stosowaniu monitorowania w określonych miejscach i pomieszczeniach decyduje dyrektor zakładu karnego, mając na względzie zapewnienie porządku i bezpieczeństwa w zakładzie karnym, a w tym przypadku przede wszystkim zagwarantowanie bezpieczeństwa osobom odwiedzającym, co jest niezwykle istotne. Umieszczenie kamery, także w sali widzeń, jest tym bardziej uzasadnione, ponieważ to dyrektor jednostki penitencjarnej ponosi wszelaką odpowiedzialność za negatywne skutki, powstałe w czasie realizacji widzeń określonych w art. 138§1 pkt 2 i 3 KKW. Ponadto należy uwzględnić, że widzenia bezdozоровe odbywają się faktycznie w pomieszczeniu monitorowanym, jednakże bez nasłuchu, co nie jest bez znaczenia, ponieważ w żadnym stopniu nie ogranicza to stopnia prowadzonych rozmów. Powyższe stanowi samoistny filtr gradacyjny, który sprawdził się w praktyce i jak do tej pory nie zawiodł. Nawet sekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości w piśmie DWOiP- 071-13/12 z dnia 24.04.2012 r., kierowanym do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej w Warszawie nie neguje decyzji dyrektorów jednostek penitencjarnych w tym względzie. W świetle jego słów konieczne jest zachowanie „daleko posuniętej rozwagi i przyjmowania racjonalnych rozwiązań w zakresie jednoczesnego wydawania decyzji o udzieleniu jednej z nagród przewidzianych w art. 138 § 1 pkt 2 lub 3 KKW oraz o stosowaniu monitorowania zachowania w określonych miejscach i pomieszczeniach wobec skazanego wyróżniającego się dobrym zachowaniem w czasie odbywania kary pozbawienia wolności”, co na przykładzie Aresztu Śledczego w Świdnicy udało się zrealizować, tak w zakresie rozwagi jak i przyjętego racjonalnego rozwiązania.

Rekomendacja I.19.

Areszt Śledczy w Świdnicy dysponuje trzema dwuosobowymi izbami chorych. Ze względu na duże zaludnienie jednostki, czasami zdarza się, że pomieszczenia te pełnią funkcję ogólnych cel mieszkalnych. Jednak, jeśli tylko występuje takowa konieczność, natychmiast zostają przywrócone właściwe funkcje tym pomieszczeniom. Zaprzestanie wykorzystywania izb chorych, jako celi mieszkalnej, często generowałoby występowanie przeludnienia w areszcie, co jest niedopuszczalne wobec pozostawiania pustych pomieszczeń, które można wykorzystać do umieszczenia w nich osadzonych.

Rekomendacja I.20.

Wyposażenie ambulatorium aresztu w defibrylator pozostaje jedną z najważniejszych i niezrealizowanych potrzeb tutejszej służby zdrowia, choć ujętych w planach na lata 2013/2014 r. Jednak, w świetle informacji pozyskanych z Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej we Wrocławiu, defibrylator zostanie w tym czasie zakupiony ze środków

Centralnego Zarządu Służby Więziennej w Warszawie i przekazany na wyposażenie tutejszego ambulatorium.

Rekomendacja 1.21.

Zajęcia sportowe dla osadzonych odbywają się głównie w mniejszej ze świetlic jednostki. Obecnie zwiększono liczbę osadzonych uczestniczących w programie rekreacyjno-ruchowym, ale ich realizacja, przynajmniej przez kilka tygodni w trakcie roku, nie jest możliwa ze względu na prowadzone w tym samym pomieszczeniu kursy i inne szkolenia dla skazanych. Niestety areszt, ze względu na skromną bazę lokalową, nie dysponuje innym pomieszczeniem, które można zaadoptować do podobnych funkcji. Przez cały czas osadzeni mają możliwość uczestnictwa w grach sportowych, prowadzonych w większej ze świetlic. Bogata oferta zajęć kulturalno-oświatowych nigdy nie była przedmiotem skarg osadzonych, co pozwala wnioskować o prawidłowej realizacji tych zajęć w jednostce.

Z upoważnienia Dyrektora
Aresztu Śledczego w Widnicy
Zastępca Dyrektora
2028
kap. mgr Wojciech Sączawa

Wykonano w 4 egz. WS/BP

1 egz. adresat

2 egz. Dyrektor Okręgowy SW we Wrocławiu

3 egz. Zespół Kontroli CZSW w Warszawie

4 egz. a/a